

โครงการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เสริมสร้างสุข
ภาวะชุมชน เพื่อสันติภาพชายแดนใต้

จัดทำโดย

นายอาทิตย์ ไซะโก

หัวหน้าโครงการ

และคณะผู้ดำเนินงาน

สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย(สนนท.)

เครือข่ายนักศึกษาเพื่อพิทักษ์ประชาชน(คพช.)

เครือข่ายสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสันติภาพ(คสตส.)

สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้(สนน.จชต.)

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี

มหาวิทยาลัยมหิดล

1 เมษายน 2552

คำนำ

ด้วยสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยปัญหาที่ซับซ้อนและไร้ทางออก โดยเฉพาะในพื้นที่พิเศษอย่างจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วเป็นงานที่หนักมากสำหรับฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการคลี่คลายปัญหา

นักศึกษาและองค์กรภาคประชาชนเองก็เป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่มีจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยคลี่คลายปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่งผ่านกิจกรรมต่างๆที่นักศึกษาช่วยกันสร้างสรรค์เพื่อคืนรอยยิ้มและสันติภาพแก่พื้นที่พิเศษเช่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานสรุปและประมวลภาพกิจกรรมของนักศึกษาในชื่อโครงการ **เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เสริมสร้างสุขภาวะชุมชน เพื่อสันติภาพชายแดนใต้**

หากรายงานฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ทางคณะผู้จัดทำโครงการขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

คณะผู้จัดทำโครงการ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการนี้จะสำเร็จไม่ได้ หากขาดผู้สนับสนุนให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนงบประมาณ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านร่างกายและแรงใจเพื่อผลักดันนำไปสู่ความสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดลที่ได้อนุมัติงบประมาณและเป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนในเรื่องการช่วยเหลือสังคมมาตลอด จนทำให้โครงการค่ายเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เสริมสร้างสุขภาวะชุมชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้“นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ที่ขาดไม่ได้คือผู้ใหญ่บ้านตลอดจนประธาน องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) บ้านดาโต๊ะ ที่อำนวยความสะดวกด้านสถานที่พักและพื้นที่ทำกิจกรรมในหมู่บ้าน

นอกจากนี้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน(กอ.รมน.) ที่ได้อำนวยความสะดวกในขณะลงพื้นที่

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งสำหรับทุกๆฝ่าย ทุกๆองค์กรและทุกๆท่านที่ให้การสนับสนุนจนทำให้โครงการลุล่วงและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยดี

นายอาทิตย์ ไซะโก

หัวหน้าโครงการ

บทสรุปย่อการดำเนินงาน

“โครงการค่ายเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เสริมสร้างสุขภาวะชุมชน เพื่อสันติภาพชายแดนใต้” เริ่มจากสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยและองค์กรร่วมจัดลงมติจะจัดโครงการขึ้น โดยในช่วงต้นเดือนมีนาคม 2552 ได้มีการประชุมเพื่อเสนอและลงมติกำหนดรูปแบบโครงการตลอดจนแบ่งหน้าที่การทำงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ

วันที่ 6 เมษายน 2552 คณะนักศึกษาจากส่วนกลางและภูมิภาคอื่นๆเดินทางโดยรถไฟลงไปยังจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถึงสถานีรถไฟยะลาในวันที่ 7 เมษายน 2552 สมทบกับนักศึกษาในพื้นที่และเดินทางต่อไปยังสถานที่พักบ้านดาโต๊ะ ต.แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี

วันที่ 8 เมษายน 2552 เป็นพิธีเปิดโครงการอย่างเป็นทางการ หลังจากพิธีเปิดเป็นการเดินทางลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมเยียนผู้สูญเสียที่จังหวัดปัตตานี ซึ่งผู้สูญเสียส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่ต้องเสียสามีหรือลูกชายจากเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยไม่สามารถหาคนผิดมาลงโทษได้ สร้างความท้อแท้ให้กับผู้ที่อยู่เบื้องหลังเป็นอย่างมาก

วันที่ 9 เมษายน 2552 เป็นวันที่เดินทางไปเยี่ยมเยียนผู้สูญเสียในจังหวัดนราธิวาสสิ่งที่พบเห็นและได้ฟังที่ชาวบ้านเล่าล้วนเป็นสิ่งที่สะเทือนใจ โดยเฉพาะกรณีที่คุณรายบุกเข้าบ้านและยิงลูกชายอายุ 16 ปีเสียชีวิตคาบ้าน ตอนนั้นแม่ไม่สามารถอยู่บ้านหลังนั้นอีกต่อไปเพราะมันจะย้ำเตือนเหตุการณ์ดังกล่าว

วันที่ 10 เมษายน 2552 เป็นการเยี่ยมเยียนผู้สูญเสียในพื้นที่จังหวัดยะลา ได้ไปเยี่ยมผู้หญิงที่ถูกกระสุนลูกหลงจนพิการเดินไม่ได้ อีกทั้งสามีเสียชีวิตในเหตุการณ์เดียวกันและได้ไปเยี่ยมหมู่บ้านแถบเชิงเขาซึ่งเป็นพื้นที่เคอร์ฟิว หมู่บ้านที่นี้ค่อนข้างโดดเดี่ยวและเงียบมาก เพราะไม่มีวัยรุ่นอยู่ในหมู่บ้านเลย

วันที่ 11-13 เมษายน 2552 กิจกรรม 3 วันนี้จัดที่บ้านดาโต๊ะโดยจะมีกิจกรรมสองอย่างในเวลาเดียวกัน กิจกรรมแรกคือ กลุ่มศึกษาปัญหาชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน ซึ่งจัดเป็นวงกลุ่มศึกษาในหัวข้อ กลุ่มศึกษา “สิทธิชุมชนกับการเผชิญภัยคุกคามทางวัฒนธรรม กลุ่มศึกษา “มลายูมุสลิมคือใคร กลุ่มศึกษา “อ่าวปัตตานีกับวิถีชีวิตประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งมีการเชิญผู้สันักดกรณีนในแต่ละหัวข้อมาให้ข้อมูลและร่วมแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาและชาวบ้าน วันสุดท้ายเป็นการลงเรือไปศึกษาวิถีชีวิตและปัญหาของชาวบ้านรอบอ่าวปัตตานีจริง ส่วนอีกกิจกรรมหนึ่งคือ กิจกรรมเข้าใจเด็ก

ผ่านการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งเป็นการรับลงทะเบียนเด็กมากินนอนร่วมกับพี่เลี้ยง ร่วมกันเล่นและเรียนรู้
วิถีชีวิตของคนมลายูมุสลิมตามแบบอย่างที่ดี กิจกรรมนี้เป็นไปอย่างสนุกสนานแต่ได้สาระ วัน
สุดท้ายเป็นการอำลา เด็กๆร้องไห้กันใหญ่เพราะอยากอยู่กับพี่เลี้ยงต่อไปอีก

วันที่ 14 เมษายน 2552 วันนี้คณะนักศึกษาออกไปทัศนศึกษาตามสถานที่ประวัติศาสตร์
ต่างๆ เช่น มัสยิดกรือเซะ เมืองโบราณยะรัง วัดเก่าบางตึกอ มัสยิดตะโล๊ะมาเนาะ เป็นต้น พร้อมกับ
รับฟังความเป็นมาของสถานที่ประวัติศาสตร์จากผู้เฒ่าผู้แก่ที่อยู่ในละแวกนั้น ซึ่งทำให้นักศึกษาใน
พื้นที่และนอกพื้นที่ได้เข้าใจความเป็นมาของชาวมลายูมากขึ้น

วันที่ 15 เมษายน 2552 เป็นวันที่คณะนักศึกษาได้รับประทานอาหารร่วมกันมื้อสุดท้ายและ
เข้าพิธีอำลา รับฟังคำอวยพรและโอวาทจากผู้นำชุมชน จากนั้นก็แยกย้ายกันกลับบ้านพร้อมกับ
ความประทับใจจากค่ายกลับไปด้วย

สารบัญ

หน้า

• คำนำ	i
• กิตติกรรมประกาศ	ii
• บทสรุปย่อการดำเนินงาน	iii
• สารบัญ	v
ส่วนที่ 1 รายละเอียดโครงการ	1 – 3
▪ หลักการและเหตุผล	1
▪ วัตถุประสงค์	2
▪ วัน เวลา และสถานที่ดำเนินโครงการ	2
▪ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
ส่วนที่ 2 การดำเนินงาน (การบริหารโครงการ)	4 – 28
▪ ขั้นเตรียมงาน	4
- เปิดเสนอโครงการ	4
- แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ	4
- รวบรวมปัญหาต่างๆที่คาดว่าจะป็นอุปสรรคต่อการจัดโครงการ	4
- วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน	5
- กำหนดหัวข้อกลุ่มศึกษา	6
- ติดต่อวิทยากรและสถานที่	6
- ประสานงานกับนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆทั่วประเทศ	6
- จัดหางบประมาณ	7
- จัดส่งชุดเตรียมเพื่อเตรียมสถานที่ล่วงหน้า	7
- จัดหาทีมงานฝ่ายต่างๆและมอบหมายงาน	7
▪ ขั้นดำเนินงาน	7
- จัดกิจกรรมตามกำหนดการโครงการ	7
○ <u>สรุปกิจกรรมที่ 1</u> “แบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยียวยาผู้สูญเสีย”	10
○ <u>สรุปกิจกรรมที่ 2</u> “กลุ่มศึกษาปัญหาชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน”	14

● กลุ่มศึกษา“สิทธิชุมชนกับการเผชิญภัยคุกคามทางวัฒนธรรม”	15
● หัวข้อกลุ่มศึกษา “มลายูมุสลิมคือใคร”	17
● หัวข้อกลุ่มศึกษา “อ่าวปัตตานีกับวิถีชีวิตประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้”.....	18
● สรุปกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านรอบอ่าวปัตตานี.....	19
○ <u>สรุปกิจกรรมที่ 3</u> “เข้าใจเด็กผ่านการละเล่นที่บ้าน”.....	23
○ <u>สรุปกิจกรรมที่ 4</u> “ทัศนศึกษาสถานที่ประวัติศาสตร์สู่ความเข้าใจอัตลักษณ์ประชาชนชายแดนใต้”.....	26
○ <u>สรุปกิจกรรมสรุปการดำเนินค่ายเพื่อการต่อยอดในอนาคต(work shop)</u>	27
ส่วนที่ 3 การสรุปผลโครงการและการประเมินผลการดำเนินงาน	29-30
■ สรุปการประเมินกิจกรรมทั้งโครงการ	29
■ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	30

ภาคผนวก

- สำเนาร่างโครงการ
- สำเนาตัวอย่างคู่มือโครงการ
- สำเนารายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ
- ประมวลภาพการจัดกิจกรรม

รายละเอียดโครงการ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสังคมเรากำลังเผชิญหน้ากับยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลลัพธ์ออกเป็นสองทาง ทั้งทางบวกและทางลบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านที่มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างปฏิเสธไม่ได้ ถ้าการเผชิญหน้าเหล่านั้นผลออกมาเป็นทางบวกกับวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ นั้นคือ ชาวบ้านสามารถนำโลกาภิวัตน์เป็นเครื่องมือสร้างความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน โดยวิถีชีวิตดั้งเดิมยังสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีสำนึกถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่น แน่นนอนปัญหาที่ไม่เกิดขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ได้เป็นอย่างนั้นเลย เมื่อความสะดวกสบายของโลกาภิวัตน์ได้สนองความต้องการทางความรู้สึกแล้ว พื้นที่ของวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นก็ถูกแทนที่โดยวิถีชีวิตใหม่ที่สัมพันธ์กับมูลค่าทางวัตถุและบริโภคนิยม จึงส่งผลให้เกิดการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยปริยายอย่างไม่รู้สึกรู้สีกว้างและสุดท้ายตัวชีวิตคุณภาพชีวิตและสุขภาวะชุมชนก็อยู่ที่อำนาจการบริโภคทางวัตถุนิยม ซึ่งปรากฏการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะชุมชนอย่างปฏิเสธไม่ได้ โดยเฉพาะในระดับเยาวชนที่เจริญเติบโตในบ่อหลอมอย่างนี้จะมีนิสัยเห็นแก่ตัวสูง ไม่สนใจสังคม ทำหน้าที่สุดก็ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นของสังคม “คนจนก็จนไป คนรวยก็รวยไป” จุดร่วมระหว่างความต่างทางชนชั้นที่มีการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็จะไม่เกิดขึ้น

ประกอบกับในปัจจุบันนี้สังคมในบ้านเมืองมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายหลายระดับ โดยเฉพาะปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันได้เติมไปด้วยสัญลักษณ์ของความรุนแรงที่ไม่มีที่ท่าว่าจะมีความสงบเกิดขึ้นได้โดยง่าย จึงทำให้เหล่านักศึกษาไม่สามารถที่จะอยู่นิ่งเฉยได้ และได้เกิดการระดมความคิดเห็นกันระหว่างองค์กรนักศึกษาทั้งหลายเพื่อหาทางคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มากนักน้อยเท่าที่ความสามารถตามบทบาทของนักศึกษาจะทำได้ ซึ่งทางสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) และองค์กรร่วมจัดได้เล็งเห็นความสำคัญของวิธีการแก้ปัญหาชายแดนใต้ เพื่อนำสู่แสงแห่งสันติภาพนั้น จะต้องเริ่มกันที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยจะต้องยอมรับในความเป็นตัวตนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เสียก่อน นั่นก็คือในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์มลายู และศาสนาอิสลามที่หล่อหลอมชุมชนให้มีความสุขตรงตามความ

ต้องการของชุมชนเอง จนกลายเป็นวิถีชีวิตในหลายๆด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆ

ในการนี้ จากหลักการและเหตุผลข้างต้น ทางสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ในฐานะเจ้าภาพและองค์กรร่วมจัดจึงได้จัด “โครงการค่ายเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เสริมสร้างสุขภาวะชุมชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้” ขึ้นมาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านเพื่อการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านตามอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์
2. เพื่อพิทักษ์รักษาคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษในอดีตให้คงอยู่ต่อไป
3. สร้างเสริมสุขภาวะชุมชนให้ภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง สามารถเผชิญหน้ากับโลกาภิวัตน์อย่างเข้มแข็งและห่างไกลจากยาเสพติดทุกชนิด

วันเวลาและสถานที่จัดโครงการ

6 – 15 เมษายน 2552

กิจกรรมที่ 1 “แบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยียวยาผู้สูญเสีย”

บ้านนาโงกามู	ต.เมาะมาวี อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
บ้านนาโงมุดง	ต.เตราะบอน อ.สายบุรี จ.ปัตตานี
บ้านกาหยี	ต.ตะลุบัน อ.สายบุรี จ.ปัตตานี
บ้านท่าด่าน	ต.ตะโละกาโปร์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี
บ้านตะโละอ่าว	ต.ตะโละกาโปร์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี
บ้านฮางูส	ต.จวบ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส
บ้านไอสะเตีย	ต.จวบ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส
บ้านเจาะเกาะ	ต.บุกิต อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส
บ้านสาตอ	ต.รือเสาะ อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส
บ้านกอตอ	ต.รือเสาะ อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส
บ้านอาตะกูวอ	ต.กอตอดีอระ อ.รามัน จ.ยะลา

บ้านอุแบ	ต.บาเจาะ อ.บันนังสตา จ.ยะลา
บ้านบางกลาง	ต.บาเจาะ อ.บันนังสตา จ.ยะลา
บ้านอุเบง	ต.ปะแต อ.ยะหา จ.ยะลา
บ้านวังไธยะ	ต.จะแหน อ.สะบ้าย้อย จ.สงขลา

กิจกรรมที่ 2 “กลุ่มศึกษาปัญหาชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน”

บ้านดาโต๊ะ ต.แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี และบริเวณรอบๆชายฝั่งอ่าวปัตตานี

กิจกรรมที่ 3 “เข้าใจเด็กผ่านการละเล่นพื้นบ้าน”

บ้านดาโต๊ะ ต.แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี

กิจกรรมที่ 4 “ทัศนศึกษาสถานที่ประวัติศาสตร์ สู่ความเข้าใจอัตลักษณ์ประชาชนชายแดนใต้”

สถานที่ทางประวัติศาสตร์ปัตตานีและวัฒนธรรมมลายู สุสานเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวเดิม สุสานเจ้าเมืองเก่า เมืองโบราณยะรัง วังจางติกอ มัสยิดกรือเซะ มัสยิดอ่าวมานันยง สถานที่หล่อปืนใหญ่ในอดีต มัสยิดตะโละมานะ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชาวบ้านในพื้นที่ที่ประสบปัญหาการถูกคุกคามทางวัฒนธรรมโดยโลกาภิวัตน์ที่เป็นระบบในรูปแบบของนโยบายของรัฐมีกำลังใจเพิ่มขึ้น รู้สึกไม่โดดเดี่ยวท่ามกลางการพิทักษ์รักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม
2. ภาคสังคมและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการคลี่คลายปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ เข้าใจ และยอมรับความจริงได้มากขึ้น โดยการบอกเล่าด้วยตัวเองของผู้เข้าร่วมโครงการและในรูปแบบของสื่อ

การดำเนินงาน (การบริหารโครงการ)

ขั้นเตรียมงาน

▪ เปิดเสนอโครงการ

ด้วยวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าว ทำให้ สนนท. มีมติเห็นชอบให้จัดโครงการนี้ขึ้นโดยเปิดรับการนำเสนอชื่อโครงการและรูปแบบของโครงการ ซึ่งตัวแทนจากสื่อองค์กรที่ร่วมจัดโครงการครั้งนี้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมในโครงการ ในที่ประชุมเห็นควรให้มีการจัดโครงการขึ้น โดยใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการค่ายเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เสริมสร้างสุขภาวะชุมชน เพื่อสันติภาพชายแดนใต้” จัดขึ้นที่หมู่บ้านดาโต๊ะ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี และจังหวัดชายแดนภาคใต้ รูปแบบของโครงการมี 4 รูปแบบคือ การเยี่ยมวยาผู้สูญเสียจากการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ การเสวนาปัญหาของชาวบ้าน การจัดกิจกรรมการเล่นกับเด็กและการทัศนศึกษาสถานที่ประวัติศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

▪ แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ

คณะกรรมการบริหารของสื่อองค์กรร่วมจัดโครงการคือ สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย(สนนท.) เครือข่ายนักศึกษาเพื่อพิทักษ์ประชาชน(คพช.) เครือข่ายสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสันติภาพ(คสตส.) สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้(สนน.จขต.) ได้มีมติเลือก นายอาทิตย์ ไซะโก เป็นหัวหน้าโครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ ดังนี้

⇒ นายวิศรุต บุญญา	รองประธานโครงการ
⇒ นายอภิสิทธิ์ เหล่าลุ่มพุก	รองประธานโครงการ
⇒ นางสาวสุลักษณ์ หล้าอุบล	เลขานุการ
⇒ นางสาวจากรุวรรณ สารทลาลัย	เหรัญญิก
⇒ นางสาวดารานี เจ๊ะเลาะ	ฝ่ายจัดหาทุน
⇒ นายรอมซี ดอซอ	ฝ่ายสถานที่
⇒ นายตุแวนันยา ตุแวนแมง	ผู้ประสานงานโครงการ

▪ รวบรวมปัญหาต่างๆที่คาดว่าจะป็นอุปสรรคต่อการจัดโครงการ

1. ปัญหาการจัดการในระหว่างการดำเนินงานเนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการมีจำนวนมากและมีความหลากหลายมาก
2. งบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการจัดโครงการ
3. ปัญหาความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมโครงการ

4. ปัญหาในการเดินทางและการติดต่อประสานงานสถานที่จัดโครงการ

■ วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

1. ปัญหาการจัดการในระหว่างการดำเนินงานเนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการมีจำนวนมากและมีความหลากหลายมาก

โครงการในครั้งนี้เป็นโครงการขนาดใหญ่ มีผู้เข้าร่วมจำนวนมากและความหลากหลายมากตั้งแต่เด็กประถม นักศึกษาในพื้นที่ นักศึกษาจากส่วนกลางและจากภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ นักศึกษาต่างประเทศตลอดจนชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การร่วมกันทำกิจกรรมของคนจำนวนมากและหลากหลายย่อมต้องมีปัญหาในเรื่องการจัดการต่างๆ เช่น การเตรียมอาหาร ที่พัก จำนวนรถในการเดินทาง โดยเฉพาะการจัดการกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามกำหนดการที่วางไว้ วิธีการที่จะช่วยให้ปัญหาเหล่านี้มีน้อยที่สุด คือ การสำรวจจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการให้ได้จำนวนที่ใกล้เคียงจำนวนที่จะมาเข้าร่วมจริงๆ การแบ่งหน้าที่ในการดูแลแต่ละฝ่ายอย่างละเอียดรอบคอบและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ต่อไป

2. งบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการจัดโครงการ

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานเป็นจำนวนเงินที่มาก ทำให้มีปัญหาเรื่องการจัดหางบประมาณที่อาจจะไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในโครงการ ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการได้สำเร็จ อีกทั้งคณะทำงานเป็นนักศึกษา ทำให้มีเวลาน้อยในการเดินทางเพื่อขอทุนสนับสนุนโครงการจากองค์กรต่างๆ การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ทำได้โดยการใช้บุคลากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์ และทำการติดต่อขอสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาด้วยดีมาตลอด เพื่อเป็นทุนสนับสนุนโครงการให้เพียงพอต่อไป

3. ปัญหาความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมโครงการ

เนื่องจากสถานที่จัดโครงการเป็นพื้นที่ที่มีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษไม่ว่าจะเป็นกฎอัยการศึก พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินและเป็นพื้นที่ที่มีเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงบ่อยครั้ง การเดินทางไปทำกิจกรรมของนักศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความปลอดภัยน้อย การดำเนินการในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการส่งหนังสือชี้แจงไปยังกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน(กอ.รมน.)และศาลากลางของแต่ละจังหวัดที่จะลงไปทำกิจกรรม เพื่อขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องช่วยอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่ตามความเหมาะสม

4. ปัญหาในการเดินทางและการติดต่อประสานงานสถานที่จัดโครงการ

เนื่องจากสถานที่จัดโครงการตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯมาก การติดต่อประสานงานหรือสำรวจเส้นทาง สถานที่ต่างๆทำได้ยาก การดำเนินการแก้ปัญหา คือ ส่งตัวแทนและนักศึกษาในพื้นที่ที่เคยจัดกิจกรรมในสถานที่ดังกล่าวเป็นผู้นำในการสำรวจสถานที่และเส้นทาง

- กำหนดหัวข้อกลุ่มศึกษา

หัวข้อกลุ่มศึกษากำหนดตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้นคือ การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน ที่บ้านดาโต๊ะ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพทำประมงพื้นบ้านและในขณะนี้ได้รับผลกระทบจากการคุกคามของโกลาภิวัตน์ ทางคณะผู้จัดโครงการจึงให้มีหัวข้อเสวนา 3 หัวข้อ คือ 1. สิทธิมนุษยชนกับภัยคุกคามทางวัฒนธรรม 2. มลายุมุสลิมคือใคร 3. อ่าวปัตตานีกับวิถีชีวิตประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 3 หัวข้อนี้จะช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตของชาวบ้านอย่างแท้จริงและช่วยเสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนแก่กลุ่มประมงพื้นบ้าน

- ติดต่อวิทยากรและสถานที่

เริ่มจากการคัดเลือกวิทยากรที่ได้จากการนำเสนอขอของคณะกรรมการ และปรึกษากับที่ปรึกษาโครงการถึงความเหมาะสมของวิทยากรกับหัวข้อเสวนา เมื่อได้ข้อสรุปจึงมอบหมายให้ฝ่ายประสานงานติดต่อประสานงานกับวิทยากรต่อไป

สำหรับสถานที่จัดโครงการนั้น ทางคณะกรรมการได้เลือกสถานที่ที่สามารถเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านซึ่งเป็นชาวประมงพื้นบ้านและทำกิจกรรมเหยี่ยวยาในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หลังจากได้มติเรื่องสถานที่แล้วได้ให้ฝ่ายประสานงานติดต่อสถานที่ต่อไป

- ประสานงานกับผู้เข้าร่วมโครงการ

ในด้านการประสานงานผู้เข้าร่วมโครงการนั้น มีการแบ่งผู้รับผิดชอบในด้านการประสานงานผู้เข้าร่วมโครงการตามประเภทของผู้เข้าร่วมโครงการ คือ

1. นิสิตนักศึกษาจากนอกพื้นที่ 40 คน
 - ภาคเหนือ และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 คน
 - ภาคตะวันออก และ ภาคกลาง/กรุงเทพมหานคร (ส่วนกลาง) 20 คน
 - ภาคใต้ (ไม่รวมนิสิตนักศึกษาจากในพื้นที่) 10 คน
2. นิสิตนักศึกษาจากในพื้นที่ (พื้นที่ที่อยู่ภายใต้กฎอัยการศึก) 40 คน
 - จ.ปัตตานี จ.นราธิวาส จ.ยะลา 30 คน
 - อ.สะบ้าย้อย อ.เทพา อ.จะนะ อ.นาทวี จ.สงขลา 10 คน
3. นิสิตนักศึกษาจากต่างประเทศ 10 คน
 - Asia Pacific Student and Youth Association (ASA)
 - International Movement of Catholic Student – Asia Pacific (IMCS-AP)

Young Progressives Southeast Asia (YPSEA)

Malaysia Youth And Student Democratic Movement(DEMA)

4. แรงงานจากส่วนกลาง 10 คน
กลุ่มแรงงานย่านรังสิตและพื้นที่ใกล้เคียงและสหภาพแรงงานไทรอัมท์ 7 คน
ตัวแทนจากสหภาพแรงงานอื่นๆ 3 คน
5. เด็ก(อายุ 6 – 12 ปี) จากพื้นที่ชายฝั่งอ่าวปัตตานี 100 คน
6. ชาวบ้านจากพื้นที่ชายฝั่งอ่าวปัตตานี 80 คน
7. ชาวบ้านจากพื้นที่ต้นน้ำ/เทือกเขาสันกาลาคีรี 20 คน

■ จัดหางบประมาณ

การหางบประมาณเป็นหน้าที่หลักของฝ่ายจัดทุน ซึ่งมีแผนการดำเนินงานคือ แบ่งคณะกรรมการให้หาข้อมูลของแหล่งเงินทุนสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา เช่น องค์กร สมาคม มูลนิธิ บริษัท มัสยิด ร้านค้าและบุคคลสำคัญ พร้อมทั้งติดต่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์งบประมาณสนับสนุนโครงการและติดตามการอนุมัติงบประมาณ อีกวิธีหนึ่งของการหางบประมาณคือ การตั้งกล่องรับบริจาคตามสถานที่ต่างๆ

■ จัดส่งชุดเตรียมเพื่อเตรียมสถานที่ล่วงหน้า

คณะกรรมการที่รับอาสาไปสำรวจสถานที่เดินทางไปล่วงหน้ากับทีมงานที่จัดเตรียมไว้ประมาณ 2 คน ร่วมกับนักศึกษาในพื้นที่เพื่อไปสำรวจระยะทาง ระยะเวลาวิธีการเดินทางไปยังสถานที่จัดโครงการตลอดจนเตรียมความพร้อมของสถานที่ในการดำเนินโครงการ และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จำเป็นไว้ล่วงหน้า

■ จัดหาทีมงานฝ่ายต่างๆและมอบหมายงาน

ทีมงานที่จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายต่างๆ เช่น สวัสดิการ พี่เลี้ยง สรรพนาการ และฝ่ายครัว เป็นต้น จัดหาโดยการชักชวนเพื่อนนิสิตนักศึกษาจากสถาบันที่อยู่ในส่วนกลางและในพื้นที่ที่มีความสะดวกและเต็มใจช่วยเหลือในฝ่ายต่างๆที่วางไว้ เมื่อได้ทีมงานมาแล้ว ได้มีการชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละวันพร้อมกับชี้แจงหน้าที่ของแต่ละโครงสร้างเพื่อให้ทีมงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

ขั้นดำเนินงาน

■ จัดกิจกรรมตามกำหนดการโครงการที่ได้วางไว้

6 เมษายน 2552

13.00 น. ออกเดินทางจากกรุงเทพฯสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้

7 เมษายน 2552

09.00 น. ถึงสถานีรถไฟยะลา

10.00 น. ออกเดินทางจากยะลาไปสู่บ้านดาโต๊ะ

11.30 น. ถึงบ้านดาโต๊ะ

12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ทำความรู้จักกับเพื่อนและพักผ่อนตาม
อัธยาศัย

20.00 น. รับประทานอาหารค่ำ

20.30 น. ชี้แจงกำหนดการและเช็คความพร้อมของแต่ละกิจกรรม
แบ่งกลุ่มเพื่อออกเดินทางแบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยี่ยมวยาผู้สูญเสีย

22.30 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

8 เมษายน 2552

06.00 น. ยืดเส้นยืดสายและสัมผัสบรรยากาศยามเช้า

07.00 น. รับประทานอาหารเช้า

08.00 น. เตรียมจัดสถานที่สำหรับพิธีเปิด

09.00 น. พร้อมกันในเต็นท์

09.10 น. ผู้ใหญ่บ้านกล่าวฯ

09.20 น. ประธานโครงการกล่าววัตถุประสงค์

09.30 น. ประธานในพิธีกล่าวเปิดพิธี

09.50 น. โต๊ะอิหม่ามกล่าวดุอา

10.00 น. เดินทางชมสถานที่และพบปะกับประชาชน

10.30 น. เตรียมตัวเพื่อออกเดินทางแบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยี่ยมวยาผู้
สูญเสีย

11.00 น. ออกเดินทางแบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยี่ยมวยาผู้สูญเสีย อ.ยะรัง
จ.ปัตตานี

12.00 น. ถึง อ.ยะรัง จ.ปัตตานี และเยี่ยมวยาผู้สูญเสียตามแผนโครงการ

13.30 น. ออกเดินทางต่อไป บ้านกาหยี อ.สายบุรี จ.ปัตตานี

15.30 น. ถึง อ.สายบุรี จ.ปัตตานี และเยี่ยมวยาผู้สูญเสียตามแผนโครงการ

16.30 น. ออกเดินทางไป บ้านท่าด่าน อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี

- 17.00 น. ถึง อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี และเยี่ยมชมผู้สูญเสียตามแผนโครงการ
 18.30 น. เดินทางกลับที่พัก
 19.00 น. ถึงที่พักบ้านดาโต๊ะ และรับประทานอาหารค่ำ
 20.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

9 เมษายน 2552

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
 08.00 น. ออกเดินทางเยี่ยมชมผู้สูญเสีย บ้านตะโล๊ะอ่าว อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี
 09.00 น. ถึง อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี และเยี่ยมชมผู้สูญเสียตามแผนโครงการ
 10.00 น. ออกเดินทางเยี่ยมชมผู้สูญเสีย บ้านฮางุส บ้านไอสะเตีย บ้าน
 เจาะเกาะ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส เยี่ยมผู้สูญเสีย
 11.00 น. ถึง อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส และเยี่ยมชมผู้สูญเสียตามแผน
 โครงการ
 14.30 น. ออกเดินทางไป บ้านสาตอ บ้านกอตอ อ.เรือเสาะ จ.นราธิวาส
 15.30 น. ถึง อ.เรือเสาะ จ.นราธิวาส และเยี่ยมชมผู้สูญเสียตามแผนโครงการ
 19.00 น. ออกเดินทางกลับที่พัก
 20.30 น. ถึงที่พักบ้านดาโต๊ะ และรับประทานอาหารค่ำ
 21.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

10 เมษายน 2552

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
 08.00 น. ออกเดินทางเยี่ยมชมผู้สูญเสีย บ้านอาตะกูวอ อ.รามัน จ.ยะลา
 09.00 น. ถึง อ.รามัน จ.ยะลา และเยี่ยมชมผู้สูญเสียตามแผนโครงการ
 10.30 น. ออกเดินทางไป บ้านอุแบ อ.บันนังสตา จ.ยะลา
 15.00 น. ถึง อ.บันนังสตา จ.ยะลา และเยี่ยมชมผู้สูญเสียตามแผนโครงการ
 16.00 น. ออกเดินทางไป บ้านอุเบง อ.ยะหา จ.ยะลา
 17.30 น. ถึง อ.ยะหา จ.ยะลา และเยี่ยมชมผู้สูญเสียตามแผนโครงการ
 18.30 น. ออกเดินทางกลับยังที่พัก
 20.00 น. ถึงที่พักบ้านดาโต๊ะ และรับประทานอาหารค่ำ
 21.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

สรุปกิจกรรมที่ 1 “แบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยียวยาผู้สูญเสีย”

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นางสาวนุรีชน ฐะเชิง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้สูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบได้รับการเยียวยาโดยคณะนักศึกษาและผู้เข้าร่วมโครงการอื่นๆ
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับรู้สภาพของผู้สูญเสียจากการใช้ความรุนแรงด้วยตัวเอง
3. เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงของผู้สูญเสียโดยตรงอันจะนำมาซึ่งความเข้าใจกันมากขึ้นในสังคม
4. เพื่อเสริมสร้างกำลังใจประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความหวังต่อสันติภาพ
5. เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก นำไปสู่การวางแผนเพื่อให้ความช่วยเหลือและทำโครงการในระยะยาวต่อไป

อุปกรณ์

สมุด

ปากกา

แผ่นพับให้ความรู้ด้านกฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และสถานที่ติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อมีเหตุการณ์ไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น

ลักษณะกิจกรรม

กิจกรรม แบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยียวยาผู้สูญเสีย เป็นกิจกรรมในลักษณะของการพาคณะนักศึกษาและผู้เข้าร่วมโครงการไปเยี่ยมเยียนและเยียวยาผู้สูญเสียจากการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้รถโดยสารสองแถวจำนวน 7 คัน ขับเป็นขบวนไปในพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงที่ส่งผลให้มีผู้สูญเสียเกิดขึ้น ใช้เวลาในการทำกิจกรรมนี้ 3 วัน วันแรกเยี่ยมผู้สูญเสียในจังหวัดปัตตานี วันที่สองไปจังหวัดนราธิวาสและวันสุดท้ายไปจังหวัดยะลาและอำเภอสะบ้าย่อยแต่ด้วยเหตุขัดข้องด้านเวลาทำให้ไม่สามารถไปอำเภอสะบ้าย่อยได้ การเยี่ยมเยียนผู้สูญเสียจะเยี่ยมรายละครั้งชั่วโมงถึงสี่สิบห้า นาที โดยมีการสอบถามข่าวคราวความเป็นอยู่ ให้โอกาสผู้สูญเสียได้พูดระบายความรู้สึกและเหตุการณ์ความเป็นจริงที่เกิดกับตนเอง ติดตามความคืบหน้าของคดีความในรายที่มีการดำเนินคดีใน

กระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ทางคณะได้สอบถามความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ ของผู้สูญเสีย ได้ให้แผนพับความรู้ด้านกฎหมายและสถานที่ที่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือเมื่อมีเหตุการณ์ความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น และได้จัดกิจกรรมสำหรับเด็กเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดและระบายความรู้สึกผ่านกิจกรรม สุดท้ายได้มอบยาสามัญประจำบ้านและข้าวสารไว้ให้ผู้สูญเสียด้วย

ผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรม

ด้วยระยะเวลาของการเยี่ยมเยียนผู้สูญเสีย 3 วัน ทำให้ผู้สูญเสียได้มีรอยยิ้มและน้ำตาแห่งความตื้นตันในการมาเยี่ยมของคณะนักศึกษาและผู้เข้าร่วมโครงการและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตท่ามกลางความไม่มั่นคงในความปลอดภัย ทางนักศึกษาและผู้เข้าร่วมโครงการเองก็รับรู้ความเป็นจริงจากผู้สูญเสียเองและสามารถบอกเล่าความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่คนที่อยู่นอกพื้นที่ให้เข้าใจผู้สูญเสียเหล่านั้นมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจกันและเป็นช่องทางหนึ่งในการจะนำสันติภาพกลับเข้ามาในพื้นที่

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

-กิจกรรมการเยี่ยมเยียนผ่านไปด้วยดีแต่เนื่องจากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการมีจำนวนมากทำให้มีปัญหาในการจัดการแต่ด้วยผู้เข้าร่วมโครงการให้ความร่วมมือทำให้การจัดการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

-ในระหว่างการเดินทางไปเยี่ยมเยียน ด้านตรวจกลางถนนที่มีจำนวนมากบวกกันฝนที่ตกลงมา อีกทั้งต้องมีการเจรจากับทางเจ้าหน้าที่ ทำให้การเดินทางล่าช้ากว่าในกำหนดการ ดังนั้นในการคำนวณระยะเวลาการเดินทางต้องเทียบประเมินเวลาที่อาจจะเสียไปเนื่องจากสิ่งกีดขวางบนท้องถนนและสภาพอากาศที่ไม่อำนวย นอกจากนี้ทางเจ้าหน้าที่ควรมีการประสานงานกัน เพราะทางผู้จัดโครงการได้ยื่นหนังสือให้ทางกรม.ภาค 4 และศาลากลางจังหวัดแล้วก่อนลงพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเสียเวลาในการเจรจายน้อยที่สุด

-การที่มีทหารจำนวนมากตามคณะไปในพื้นที่หมู่บ้านต่างๆสร้างความหวาดกลัวแก่ชาวบ้าน ทำให้การสร้างสัมพันธภาพของคณะเยี่ยมเยียนและชาวบ้านทำได้ยากขึ้น จึงขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ทหารให้ติดตามคณะไปในพื้นที่หมู่บ้านต่างๆ ในระยะห่างๆ เพื่อลดความหวาดกลัวของชาวบ้าน

11 เมษายน 2552

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.00 น. ลงทะเบียนน้องๆ เข้าค่ายอบรม
- 09.00 น. ดำเนินการกิจกรรม“เข้าใจเด็กผ่านการละเล่นพื้นบ้าน” โดย สหพันธ์
นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 09.30 น. เริ่มเสวนาหัวข้อ **"สิทธิชุมชนกับการเผชิญภัยคุกคามทาง
วัฒนธรรม"**
วิทยากร อ.อัสหมัด สมบูรณ์ บัวหลวง อ.อะดีลัน อาลีอิสเฮาะ
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 14.00 น. เริ่มเสวนาหัวข้อ **"มลายูมุสลิมคือใคร"**
วิทยากร พล.ต.ต.จำรูญ เด่นอุดม
- 16.30 น. เยี่ยมเยียนชาวบ้านในพื้นที่
- 20.00 น. รับประทานอาหารค่ำ
- 21.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

12 เมษายน 2552

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 09.00 น. เริ่มเสวนาหัวข้อ **"อ่าวปัตตานีกับวิถีชีวิตประชาชนจังหวัด
ชายแดนภาคใต้"**
วิทยากร อ.นุฎกุล รัตนดากุล นายมะรอนิง สาและ
- 11.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 14.00 น. ลงชุมชนเยี่ยมเยียนชาวบ้าน
- 16.30 น. กลับที่พัก / พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 20.00 น. รับประทานอาหารค่ำ
- 21.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

13 เมษายน 2552

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 09.00 น. ขึ้นเรือกับชาวบ้านลงสู่ทะเลเพื่อนเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน
- 15.30 น. กลับที่พัก
- 16.00 น. สรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน สรุปการเสวยวิชา
- 17.00 น. เตรียมเวทีภาคกลางคืน

- 20.00 น. รับประทานอาหารค่ำ
- 20.30 น. การแสดงภาคเวทีโดยเด็กๆที่เข้าอบรมและพี่เลี้ยง
- 23.30 น. จบการแสดงภาคเวทีและเข้านอน

สรุปกิจกรรมที่ 2 “กลุ่มศึกษาปัญหาชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน”

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นาย ชูเพียน มาแจ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อส่งเสริมความรู้ในเรื่องสิทธิชุมชนให้กับชาวบ้านที่ทำประมงพื้นบ้าน
2. เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับที่มาของอัตลักษณ์ความเป็นมลายู
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนริมอ่าวปัตตานีและส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตชาวบ้าน

อุปกรณ์

เครื่องเสียง 1 ชุด

กระดาษ A4

ปากกา

อาหารว่าง

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมในลักษณะที่เป็นกลุ่มศึกษาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชาวบ้าน ซึ่งมี 3 หัวข้อ ดังนี้

1. สิทธิชุมชนกับภัยคุกคามทางวัฒนธรรม
2. มลายูมุสลิมคือใคร
3. อ่าวปัตตานีกับวิถีชีวิตประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านและนักศึกษาในแต่ละหัวข้อ

สรุปกิจกรรม

หัวข้อกลุ่มศึกษา “สิทธิชุมชนกับการเผชิญภัยคุกคามทางวัฒนธรรม”

วันที่ 11 เมษายน 2552 เวลา 9.30 น.-12.00 น.

ณ ศาลาสุสานบ้านดาโต๊ะ ต.แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี

บรรยายโดย อ.อะห์หมัด สมบูรณ์ บัวหลวง นักวิชาการอิสระ

อ.อะดิลัน อาลีอิสเฮาะ หนายควม

อ. อัสหมัด สมบูรณ์ บัวหลวง

อาจารย์ได้พูดถึงตัวตนของคนมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้และสิ่งที่เป็นภัยคุกคามทางวัฒนธรรมโดยกล่าวไว้ว่า ตัวตนของคนมลายูถูกประสานกันอย่างแยกไม่ออกกับศาสนาอิสลาม อันจะเห็นได้จากบางวัฒนธรรมของชาวมลายูถูกยกเลิกไปเพราะขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การละเล่นมโนราห์ เป็นต้น และสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกถึงความแน่นแฟ้นของชาวมลายูกับอิสลามคือการใช้ภาษาอาหรับในการเขียนและนั่นก็ทำให้คนที่นี่เข้มแข็งในความเชื่อในการนับถือศาสนา

อาจารย์ได้กล่าวถึงสิ่งที่เป็นภัยคุกคามทางวัฒนธรรมของประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่นโยบายของภาครัฐที่ห้ามไม่ให้ใช้ภาษามลายูในการเรียนการสอน การกล่าวหาสถาบันปอเนาะว่าเป็นแหล่งซ่องสุมผู้ก่อการร้าย ที่มีกรกล่าวหานี้มาตั้งแต่ปี 2504 และไม่เพียงแต่รัฐที่เป็นภัยคุกคามทางวัฒนธรรม แต่ยังมีภัยคุกคามทางการเมืองภายใต้ทุนนิยมอีกด้วย โดยการครอบงำวัฒนธรรมที่แตกต่างให้อยู่ภายใต้ระบบของตน เหล่านี้คือการทำลายวัฒนธรรม อีกทั้งความมั่นคงทางการเมืองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้เด็ก ๆ มีเวลาเรียนแค่หนึ่งในสามของเวลาเรียนทั้งหมด ทั้งนี้การต่อสู้จากภัยคุกคามดังกล่าวต้องประกอบด้วย การต่อสู้ได้ร่วมิวิชาการและการทำงานกับประชาชนอย่างจริงจัง

อ.อะดิลัน อาลีอิสเฮาะ

อาจารย์ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิชุมชนว่า สิทธิชุมชนคือการตกลงกันของกลุ่มคนคนในชุมชน สามารถรวมตัวกันปกป้องทรัพยากรของตัวเองเอาไว้ ชาวบ้านมีสิทธิกำหนดการใช้ทรัพยากรในชุมชนของตน ใครก็ตามที่จะมาใช้ทรัพยากรในชุมชนต้องได้รับความยินยอมจากชาวบ้าน และชาวบ้านสามารถเรียกร้องและทำให้อุบัติการใช้ทรัพยากรที่คนนอกเข้ามาใช้เกินความจำเป็นได้ ชาวบ้านมีสิทธิกำหนดทิศทางของชุมชน

อาจารย์ได้พูดถึงนโยบายและกฎหมายที่ภาครัฐใช้ในพื้นจังหวัดชายแดนภาคใต้ อัน ได้แก่ กฎอัยการศึก พรก.ฉุกเฉิน พรบ.ความมั่นคง เหล่านี้ทำให้ความเชื่อใจ ความผูกพัน และ วัฒนธรรมในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งการทำงานของเจ้าหน้าที่ทหารที่แตกแถวทำให้ ประชาชนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างมาก นอกจากนี้ผลจากการไม่ยอมรับในความ แตกต่างของรัฐ ทำให้สิทธิในการใช้ภาษาของคนในสามจังหวัดถูกคุกคามอย่างหนัก ในขณะที่ รัฐสอนให้ยอมรับในความแตกต่างซึ่งขัดแย้งกัน

ในเรื่องของการศึกษา ปี 2525 สามจังหวัดเคยถูกตั้งคู่ขนานกับศรีสะเกษในเรื่อง ระดับการศึกษา การที่คนสามจังหวัดเรียนไม่เก่งอยู่ที่ตัวบุคคลหรือความล้มเหลวของรัฐ การ จ้างเด็กไปเรียนในโรงเรียนรัฐปีละสามหมื่นบาท ในขณะที่เอกชนให้หนึ่งหมื่นบาท นั่นคือรัฐ ต้องการให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหมดไปซะใหม่

นอกจากเรื่องสิทธิชุมชนและการคุกคามทางวัฒนธรรมแล้วอาจารย์ได้เล่าถึง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และสถานะของประชาชนด้วยว่าที่ผ่านมาทางราชการได้ สนับสนุนงบในการทำแผงเหล็กและมอบอาวุธให้กับชุมชนพุทธในสามจังหวัด ส่วนชาวบ้าน มลาญที่เคยนั่งคุยกันในร้านน้ำชามาแต่ไหนแต่ไร อาจถูกจับตาว่ากำลังรวมกันสูมหั้วกระทำ การที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ฝ่ายยุทธการก็จะมองว่าเป็นการนั่งคุยกันเพื่อ สอดส่อง ดูเส้นทาง และค้นหาทางให้กับทางภาครัฐ ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงควรจับมือกัน เพื่อให้ ชาวบ้านฟังได้ในทุกๆเรื่อง และเนื่องจากเราเป็นคนไทยอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเล่มเดียวกันเรา สามารถเรียกร้องได้(อาจารย์ได้ให้ความหมายของตัวแทนกับผู้นำว่า การเลือกตั้งจะทำให้เรา ได้ตัวแทน แต่ผู้นำจะเกิดเองโดยกระบวนการชุมชน)

อาจารย์ได้กล่าวว่าเราควรพัฒนาความคิดของรัฐเรื่องวัฒนธรรม ณ ตอนนี้รัฐมอง ความมั่นคงทางด้านการทหารอย่างเดียว ดังนั้นจึงมองแต่เรื่องการแบ่งแยกดินแดน การ แบ่งแยกดินแดน คือ การเรียกร้องสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเขา ทำให้รัฐไม่มองมิติการแบ่งแยก ดินแดนเป็นการเรียกร้องความเป็นธรรม

แนวคิดเรื่องการแก้ไขปัญหาของรัฐไทยในสามจังหวัด มีความคิดในแบบเดิมๆ ไม่ เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ 30-40 ปีที่แล้ว และได้แบ่งปัญหาของสามจังหวัดออกเป็นสามกลุ่ม

1. ต่อต้านรัฐและต้องการแบ่งแยกดินแดน
2. ต่อต้านรัฐแต่ไม่ต้องการแบ่งแยกดินแดน
3. อาชญากรทั่วไป

อาจารย์ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพิเศษที่ใช้ในพื้นที่ว่า พรก.ฉุกเฉินไม่ได้ใช้ เฉพาะในยามสงครามแต่สามารถใช้ในเวลาที่บ้านเมืองมีเหตุรุนแรง ร้ายแรง เพื่อควบคุม

สถานการณ์ เหมือนกฎอัยการศึกแต่ต่างที่ผู้ใช้อำนาจ พรก.ฉุกเฉิน ถูกจับแล้วประกันตัวไม่ได้ แต่สามารถร้องขอต่อศาลเพื่อไต่สวนแล้วได้รับการปล่อยตัว พูดถึงพรก.ฉุกเฉิน 19 เมษายน 2552 รัฐจะต่อ พรก.ฉุกเฉินครั้งที่ 15 ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พรก.ฉุกเฉินในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จนถึงทุกวันนี้รัฐไทยยังไม่ทำหน้าที่ชี้แจงต่อสหประชาชาติ ดังนั้นการต่อสู้กับคนคิดก็ต้องใช้ความคิด ไม่ใช่อาวุธ และอาจารย์ได้ทิ้งท้ายไว้ว่าการรักษาอัตลักษณ์ คือการรักษาความมั่นคงของพื้นที่

หัวข้อกลุ่มศึกษา “มลายุมุสลิมคือใคร”

วันที่ 11 เมษายน 2552 เวลา 16.00 น.-18.00 น.

ณ ศาลาสุสานบ้านดาโต๊ะ ต.แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี

บรรยายโดย พล.ต.ต.จำรูญ เด่นอุดม

ท่านได้เล่าถึงประวัติศาสตร์ของคนมลายูตั้งแต่แรกเริ่มว่า ชาวมลายูจะอยู่ตามชายทะเล แต่ก่อนชาวมลายูไม่มีศาสนา เมื่อสองพันปีที่แล้วจะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรืออื่นๆ ต่อมาต้นคริสต์ศักราชมีพวกฮินดีเดินทางเข้ามาเผยแพร่วัฒนธรรม ทำให้ชาวมลายูได้รับศาสนาจากอินเดีย ตอนนั้นมีการปกครองแบบเทวราช ศตวรรษที่ 6 ชาวมลายูมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีนในช่วงราชวงศ์เหลียง โดยจีนเรียกพื้นที่ส่วนนี้ว่า ลังกาสูกะ ต่อมา ค.ศ.750 มีอาณาจักรหนึ่งเข้ามาตีมลายูและตั้งอาณาจักรปกครองตัวเองเรียกว่า ศรีวิชัย และได้เผยแพร่พระพุทธศาสนาและภาษาชวา ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ชาวมลายูได้ยกทัพไปตีอยุธยาโดยเรือกอแระ 200 ลำ จากศรีวิชัยล่องมาตั้งเมืองไชยาขึ้น และเจ้าเมืองได้ยกทัพไปตีเขมรและเมืองจำปา ซึ่งปกครองอยู่เป็นเวลา 500 ปีและเกิดอำนาจใหม่จากการยึดของอินเดียโดยพระเจ้าราชนโจระ ศาสนาอิสลามได้เกิดขึ้นในสมัยศรีวิชัย ค.ศ. 1457 ชาวเมืองได้นับถือศาสนาอิสลามแต่ผู้ปกครองไม่นับถือศาสนาอิสลามและต่อมา กษัตริย์ได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามและได้เปลี่ยนจากราชาเป็นสุลต่าน เมื่อก่อนปัตตานีเป็นศูนย์กลางแห่งการเผยแพร่ศาสนา แต่ในขณะเดียวกันที่สุโขทัยไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางศาสนา หลังจากเจ้าเมืองเข้ารับอิสลามก็เริ่มเกิดความขัดแย้งระหว่างสยามกับมลายู ในขณะเดียวกันชาวมลายูก็ยังยึดมั่นในความเป็นมลายู สยามกับมลายูมีสงครามกัน 11 ครั้ง 2329 ทำให้ปัตตานีได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม และเดอญาลามีเดน มาเป็นเจ้าเมืองและประกาศเอกราชจึงเกิดสงครามกับสยาม มลายูเริ่มเคลื่อนไหวแรงขึ้นเมื่อ เดอญาลาเป๊ะ ถูกฆ่าตายแล้วถูกโยนทิ้งทะเล เดิมทีอังกฤษจะช่วยรัฐปัตตานี แต่โดนหักหลัง ค.ศ.1909 ปัตตานีกับกลันตันถูกแบ่งแยกออกเนื่องจากได้มีการลงนาม

สนธิสัญญาระหว่างอังกฤษ-สยาม สนธิสัญญาดังกล่าวได้รับรองว่าบริเวณพื้นที่ทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของไทย 2498 ในสมัยรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ตั้งกฎหมายห้ามใช้ภาษามลายูในโรงเรียนปอเนาะ นักศึกษาได้ไปเรียนศาสนาที่กรุงเทพฯ และได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ เห็นความแตกต่างระหว่างอิสลามในไทยกับที่อื่นๆ จึงกลับมาตั้งขบวนการเป็นองค์กรทางการ เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมและสิทธิในการกำหนดชะตาชีวิตของตน

หัวข้อกลุ่มศึกษา “อ่าวปัตตานีกับวิถีชีวิตประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้”

วันที่ 12 เมษายน 2552 เวลา 10.00 น.-12.00 น.

ณ ศาลาสุสานบ้านดาโต๊ะ ต.แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี

บรรยายโดย อ.นุกูล รัตนดากุล นายมะรอนิง สาและ

อาจารย์นุกูล รัตนดากุล

อาจารย์เริ่มต้นเล่าว่า สมัยก่อนอ่าวปัตตานีเป็นอ่าวที่สมบูรณ์มาก ซึ่งจะเห็นได้จากมีนกเหยี่ยวแดงจำนวนมากหากินบริเวณรอบอ่าวปัตตานีและนกเหยี่ยวแดงนี้เองจุดประกายให้อาจารย์สนใจศึกษาอ่าวปัตตานีให้ลึกซึ้งมากขึ้น อาจารย์เล่าต่อว่า ขณะนี้ความสมบูรณ์ของอ่าวปัตตานีลดลงไปมากเนื่องจากการพัฒนาในรูปแบบการยึดยึด เช่น การสร้างเขื่อนโรงงานอุตสาหกรรม การทำประมงอวนลาก อวนรุน อีกทั้งการขุดร่องน้ำลึกสำหรับเรือพาณิชย์ขนาดใหญ่ ส่งผลให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศทาง ทำให้สภาพแวดล้อมรอบอ่าวปัตตานีเปลี่ยนแปลงไป กระแสน้ำในอ่าวปัตตานีเปลี่ยนแปลงทิศทาง สิ่งที่สามารรถเห็นได้ถึงคือการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนคือ บริเวณรูสะมีแลแผ่นดินถูกกัดเซาะเข้ามามากและอ่าวปัตตานีตื้นเขินลงเรื่อยๆ จากตะกอนมาทับถมและอาจารย์ได้ทำนายว่าอ่าวปัตตานีต่อไปจะกลายเป็นแผ่นดินในอนาคต

นายมะรอนิง สาและ

บั้งเล่าว่า ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้มีเพียงปัญหาความรุนแรง ที่นี้มีปัญหาทุกด้าน เช่น ปัญหาประมงพื้นบ้านของคนรอบอ่าวปัตตานี ซึ่งรัฐไม่เคยเหลียวแล จากสมัยก่อนการหาปลาของชาวประมงที่วันหนึ่งใช้เวลาไม่กี่ชั่วโมงก็สามารถจับเรือครบครันแล้วเนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ แต่สมัยนี้การทำประมงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องหารายได้เพิ่มเพื่อให้เพียงพอ ส่งผลให้วัยรุ่นในหมู่บ้านพากันไปทำงานรับจ้างในประเทศมาเลเซีย

ชาวประมงพื้นบ้านที่นี่ทำประมงโดยเคารพธรรมชาติ ปลาตัวเล็กๆเราไม่จับแต่นายทุนนอกพื้นที่เข้ามาพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อชาวประมง ถ้ายังคงเป็นเช่นนี้ต่อไปประมงพื้นบ้านคงจะหมดไปจากอ่าวปัตตานี

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหาเช้ากินค่ำ ทำให้มีชาวบ้านมาร่วมเข้ากลุ่มศึกษาจำนวนน้อยกว่าที่คาดไว้
2. อุปการณ์เครื่องขยายเสียงติดขัดเป็นช่วงๆในระหว่างการเสวนา
3. ระยะเวลาในการทำกลุ่มศึกษาไม่เพียงพอในการตอบคำถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบล่วงหน้าและดึงดูดความสนใจของชาวบ้านมากกว่านี้
2. การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์สำหรับการเข้ากลุ่มศึกษาควรมีการตรวจสอบความพร้อมและแก้ไขให้ทันท่วงที
3. ควรเพิ่มระยะเวลาในการทำกลุ่มศึกษาให้เพียงพอสำหรับการร่วมถามตอบและแลกเปลี่ยนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

สรุปกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านรอบอ่าวปัตตานี

วันที่ 13 เมษายน 2552

เวลา 10.00 - 16.00 น.

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นายตุแวนดาเนีย ตูแวนแมง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านรอบอ่าวปัตตานี
2. เพื่อรับรู้สภาพปัญหาและความทุกข์ของชาวประมงพื้นบ้าน

ลักษณะกิจกรรม

เป็นการนั่งเรือประมงพื้นบ้านชมสภาพแวดล้อมรอบอ่าวปัตตานีพร้อมทั้งรับฟังการเล่าสถานการณ์ และสภาพปัญหาการทำประมงของชาวประมงพื้นบ้านที่นี่โดยชาวบ้านรอบอ่าวปัตตานีเอง

สรุปเนื้อหา

ประวัติของชุมชน

หมู่บ้านดาโต๊ะสมัยก่อนเป็นสุสาน มีไซ้หมู่บ้านของผู้คน เมื่อมีคนที่มีแผ่นดินใหญ่ เสียชีวิตจะนั่งเรือมาฝังที่บ้านดาโต๊ะ ซึ่งอยู่ตรงข้ามเมืองปัตตานี เมื่อเวลาผ่านไปด้วยความ ง่าย ๆ ของคนปัตตานี ก็ได้มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะที่เป็นสุสานเพื่อปลูกบ้านเรือนที่อยู่อาศัย สิ่งพิเศษของสุสานบ้านดาโต๊ะนี้ คือเป็นที่ฝังศพของกษัตริย์เจ้าเมืองปัตตานี และมีหลุมศพที่ ได้รับการกล่าวขานมากคือ สุสานโต๊ะบันยัง ที่มาของสุสานนี้ก็มาจากเรื่องเล่าของพ่อค้าชาว ชาวที่เดินทางโดยเรือเพื่อมาค้าขายของเหลือที่รัฐปัตตานี ซึ่งสมัยนั้นกษัตริย์ปัตตานีออกกฎ ห้าม มิให้ซื้อขายของเหลือเพราะจะเก็บไว้หล่อปิ่นใหญ่ เมื่อเจ้าเมืองทราบว่ามีผู้มาติดต่อซื้อ ของเหลือจึงโกรธมากสั่งให้ประหารพ่อค้าคนนี้และเอาศพถ่วงน้ำแต่ศพไม่จม แต่กษัตริย์ไม่ ยอมให้ฝังศพคนที่ไม่เชื่อฟังพระองค์บนแผ่นดินเดียวกับพระองค์จึงให้ไปฝังที่บ้านดาโต๊ะซึ่ง เป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล แต่ปรากฏว่าไม่สามารถฝังศพได้เพราะศพมีขนาดยาวขึ้นกว่าที่ ได้ขุดหลุมไว้ เมื่อทำการขุดใหม่ให้กว้างขึ้นอีกศพก็ยาวขึ้นอีก ขุดใหม่อีกครั้งเป็นครั้งที่ 3 ก็ไม่ สามารถบรรจุศพลงไปในหลุมได้ ในที่สุดจึงตัดสินใจพับหัวเข้าจึงสามารถฝังไปได้ ปัจจุบันนี้ สุสานของกษัตริย์ปัตตานีและโต๊ะบันยังก็ยังคงอยู่ให้คนมาเยี่ยมชมและศึกษาได้

อาชีพของชาวบ้าน

ชาวบ้านดาโต๊ะประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพหลัก และเสริมด้วยการทำ ข้าวเกรียบปลา และเลี้ยงปลาตุก

ความทุกข์ของชาวบ้าน

หมู่บ้านดาโต๊ะเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ระหว่างทะเลทั้งสองฝั่ง มีพื้นดินที่เป็นที่ตั้งของ หมู่บ้านประมาณ 300 เมตร ซึ่งประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ทำข้าวเกรียบปลา เลี้ยงปลาตุก ปัตตานีเป็นเมืองที่มีทรัพยากรน้ำอุดมสมบูรณ์มาก ในอดีตนั้นการประมงพื้นบ้านของ ชาวบ้านที่นี้ทำรายได้ให้กับครอบครัวมหาศาล สามารถเลี้ยงคนในครอบครัวได้ สามารถออก หาปลาในทะเลแถวใกล้ๆบ้าน อีกทั้งในเวลา 1 ชั่วโมงกับการออกหาปลาก็สามารถทำรายได้ ให้กับครอบครัวได้อย่างมากมาย มีรายได้มากถึงวันละ 30,000 บาท สำหรับผู้ที่ไม่ทำประมง พื้นบ้านก็จะทำข้าวเกรียบปลาภายในครัวเรือนและนำก้านปลา หัวปลาที่เหลือจากการทำข้าว เกรียบปลาไปเลี้ยงปลาตุก เป็นการประหยัดค่าอาหารซึ่งเป็นวิถีชีวิตแบบพอเพียงตามผู้เฒ่าผู้ แก่หมุ่นเวียนอยู่แบบนี้มาเป็นเวลานานแล้ว จนกระทั่งปัจจุบันมีโรงงานมากมายมาสร้างริม ทะเลและได้ปล่อยน้ำเสียลงทะเล มีนายทุนมาจับจองที่ในทะเลเพื่อเลี้ยงหอยและได้จ้างคน ต่างถิ่นมาดูแล อีกทั้งมีนายทุนประมงอวนลากที่มีการจับปลาตั้งแต่ลูกปลาตัวเล็กๆลงไป

พร้อมๆกับปลาตัวใหญ่ และสามารถจับปลาได้ครั้งละหลายๆตัน สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่มีส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้าน ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านขาดรายได้เนื่องจากที่ที่เคยจับปลาได้ปัจจุบันก็ไม่สามารถจับปลาเพราะไม่มีปลา รายได้ที่เคยได้ตอนนี้ก็ขาดไป ผู้ที่เคยจับปลาเป็นอาชีพหลักก็ต้องเปลี่ยนอาชีพ บางคนที่มีฐานะก็หันมาทำข้าวเกรียบปลา บางคนก็ทิ้งบ้านไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย หรือบางคนก็ไปเป็นลูกจ้างในโรงงานใกล้ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสลดใจมาก ชาวบ้านได้พยายามต่อสู้เพื่อเจรจากับนายทุนแต่ก็ไม่เป็นผล อีกทั้งยังถูกข่มขู่อีกด้วย

แนวทางแก้ไข

- ส่งเสริมการใช้กฎหมายปราบปรามนายทุนที่ไม่รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง
- ส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรของประชาชน
- ให้ชาวบ้านเจ้าของทรัพยากรมีสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง

เข้าหาพูดคุยกับคนเฒ่าคนแก่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นคนดี นั้นทำอย่างไร

ที่บ้านดาโต๊ะ หมู่ 4 ต.แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี ชาวบ้านที่นี่มีประชากรทั้งหมดประมาณ 3,000 คน 400 หลังคาเรือน ทั้งหมดเป็นคนมลายู นับถือศาสนาอิสลาม จากการได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้เฒ่าผู้แก่ที่นี่ ได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่และการสั่งสอนลูกหลานของบรรพบุรุษบ้านดาโต๊ะ วิถีชีวิตของคนที่นี่เป็นชีวิตของคนริมทะเลหรือชาวประมง ก่อนอื่นจะขออธิบายวิธีการหล่อหลอมเยาวชนลูกหลานบ้านดาโต๊ะ สถานที่แรกที่สั่งสอนเยาวชนที่นี่คือที่บ้าน โดยพ่อแม่จะเป็นคนหล่อหลอมเด็กๆในเรื่องศาสนา มารยาท และการดำเนินชีวิต จนกระทั่งอายุ 4 ขวบ พ่อแม่จะส่งไปเรียนโรงเรียนตาดีกา(โรงเรียนสอนพื้นฐานด้านศาสนา) โรงเรียนประถมในเวลากลางวันและในเวลากลางคืนจะเรียนอัลกุรอาน ครูสอนโรงเรียนตาดีกานั้นเป็นเยาวชนในพื้นที่เอง ได้รับค่าจ้างสอนในราคาถูกมากแต่ทุกคนก็เต็มใจสอนด้วยความจริงใจเพียงเพื่อให้เยาวชนมีความรู้ เป็นคนดีของสังคม อีกทั้งช่วงปิดเทอมเยาวชนเหล่านี้ก็ได้ช่วยพ่อแม่ทำงานเพื่อให้รู้ถึงการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมเพื่อสร้างสังคมอย่างสันติสุข เยาวชนที่นี่มีอาชีพหลากหลาย อาทิเช่น ทำประมง ไปมาเลเซีย ทำงานโรงงานเรียนด้านศาสนา และโรงเรียนตาดีกา ส่วนพ่อแม่เปรียบเสมือนผู้นำในครอบครัว ประกอบอาชีพประมงซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวเลและอาชีพเสริมคือทำข้าวเกรียบปลา คนที่นี่จะเริ่มทำงานตั้งแต่เช้าตรู่ หลังอาทิตย์ขึ้นมุ่งสู่ทะเลและเดินทางกลับบ้านเมื่อเวลาเที่ยงของวัน ทำภารกิจส่วนตัว รับประทานอาหาร กว่าจะเสร็จก็เป็นเวลาบ่าย 2 ของวัน หลังจากนั้นก็เริ่มทำ

ข้าวเกรียบปลาต่อจนถึงตอนเย็นของวัน และอาชีพเสริมอีกอย่างคือการเลี้ยงปลาดุก ด้วยความที่ไม่ว่าจะเอาปลากันปลาหรือหัวปลาไปทิ้งไว้ที่ไหน คนเฒ่าคนแก่จึงเลี้ยงปลาดุกและนำปลากันปลาและหัวปลาดังกล่าวเป็นอาหารปลา เยาวชนที่นี่หลายคนขาดการศึกษาเพราะครอบครัวไม่มีเงินที่จะส่งเสียให้เรียนหนังสือ สาเหตุก็มาจากในทะเลไม่มีปลาเพราะมีการลากปลาเป็นจำนวนมากด้วยเรือประมงอวนลาก อีกทั้งการจับจองที่ในทะเลเพื่อเลี้ยงหอยของนายทุน พร้อมทั้งทำเป็นเขตหวงห้ามมิให้ชาวบ้านมาจับปลาได้ ทั่วๆไปในสมัยก่อนชาวบ้านสามารถจับปู ปลาที่ใดก็ได้ตามสิทธิของตัวเอง แต่ปัจจุบันไม่สามารถทำงานอย่างแต่ก่อนได้

สรุปกิจกรรมที่ 3 “เข้าใจเด็กผ่านการละเล่นที่บ้าน”

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นายชาวิฬ ละเอียด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมอันดีงามให้เด็กผ่านการละเล่นและกิจกรรมต่างๆ
2. เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีในท้องถิ่นให้อยู่กับเด็กต่อไป
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจให้เด็กเพื่อต่อสู้กับโลกาภิวัตน์
4. เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้เด็กและชุมชน

อุปกรณ์

กระดาษ A4

ปากกา สมุด ดินสอ ไม้บรรทัด ยางลบ สีไม้

ผ้าปิดตา แป้งฝุ่น เข็ม ด้าย เชือก แก้ว

กระสอบ ล้อรถยนต์ ไม้

ลูกโป่ง

โทรโข่ง

ลักษณะกิจกรรม

ในส่วนของการจัดกิจกรรมค่ายอบรมเด็ก(เข้าใจเด็กผ่านการละเล่นที่บ้าน) กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กนักเรียนอายุ 6-12 ปี จำนวน 120 คน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมทั้งหมด 4 วัน 3 คืน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 11-14 เมษายน 2552 ณ บ้านดาโต๊ะ ต. แหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี ทางคณะผู้จัดค่ายอบรมเด็กแบ่งออกเป็นฝ่ายต่างๆ คือ ผู้อำนวยการค่าย พี่เลี้ยงเด็ก ฝ่ายปกครองเด็ก ฝ่ายสรรทนาการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพยาบาล เป็นต้น การแบ่งกลุ่มน้องๆ ออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ในส่วนของการจัดกิจกรรมอบรมเด็กนั้น มีกิจกรรม 4 ประเภท คือ 1. สรรทนาการและวิชาการ 2. เรียนรู้วิถีชีวิตและช่วยเหลือสังคม 3. ส่งเสริมสุขภาพตนเองและชุมชน 4. กิจกรรมภาคเวที

รายละเอียดกิจกรรม

1. สรรทนาการและวิชาการ

กิจกรรมสรรทนาการนี้จะมีอยู่ตลอดตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายของค่าย เพื่อให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน มีความกระตือรือร้น ไม่เครียดจนเกินไป ส่วนกิจกรรมเชิงวิชาการจะมีในวันที่ 2 ของค่าย ซึ่งมีอยู่ 2 รูปแบบ ส่วนที่ 1 คือ การสอนน้องให้กล้าคิด กล้าทำ และกล้ารับผิดชอบ

ลักษณะกิจกรรมคือการให้น้องวาดรูปชุมชนในฝันและออกมารายงานหน้าชั้น ผลการประเมินผลพบว่า เด็กมีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการกิจกรรม

2. เรียนรู้วิถีชีวิตและช่วยเหลือสังคม

กิจกรรมประเภทนี้จัดในช่วงบ่ายของวันที่ 2 โดยการแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ผู้ชาย 4 กลุ่ม ผู้หญิง 4 กลุ่มแล้วก็เดินเข้าไปในชุมชนพร้อมกับพี่เลี้ยง ทักทายชาวบ้าน และช่วยกันคนละไม้คนละมือในการเก็บสิ่งอันตรายและขยะออกจากถนน เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กๆและเยาวชนเห็นความสำคัญของชุมชนและสังคมของตนเอง และให้เกิดความรู้สึกว่าการช่วยเหลือสังคมเป็นหน้าที่ของตนที่ต้องรับผิดชอบ

3. ส่งเสริมสุขภาวะตนเองและชุมชน

กิจกรรมประเภทนี้จัดในวันที่ 3 ของค่ายอบรมเด็ก มีอยู่สองรูปแบบคือ

1. เดินขบวนรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในชุมชน
2. กีฬาสากลและกีฬาพื้นบ้าน โดยช่วงเช้าจะเดินขบวนเข้าไปในชุมชนและต่อด้วยการเล่นกีฬาสากล ช่วงบ่ายเป็นการเล่นกีฬาพื้นบ้าน อาทิ วิ่งกระสอบ ปิดตาตีหม้อ แก้อีดินตรี เขี่ยบลูกโป่ง เกมวิบาก ตีล้อ เป็นต้น

กิจกรรมประเภทนี้จะเป็นกิจกรรมเชิงสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา(staff) นักเรียนและชาวบ้านในชุมชนด้วย จึงทำให้บรรยากาศของกิจกรรมในวันนั้นเต็มไปด้วยความสนุกสนานและได้เชื่อมสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. กิจกรรมการแสดงภาคเวที

กิจกรรมการแสดงนี้เป็นกิจกรรมที่จัดในคืนสุดท้ายของค่าย เป็นการแสดงของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการนั้นกล้าที่จะคิด กล้าที่จะทำ กล้าที่จะตัดสินใจและกล้ารับผิดชอบ โดยให้แต่ละกลุ่มแสดงความสามารถบนเวที มีครอบครัวและญาติพี่น้องมาเพื่อชมการแสดง ผลการประเมิน พบว่าเด็กๆได้ดึงความสามารถของตนเองออกมาแสดงอย่างกล้าหาญ จึงทำให้กิจกรรมนี้บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้

ในการจัดค่ายอบรมเด็กตลอดระยะเวลา 4 วันนั้น ทำให้พี่ๆstaffและนักเรียนมีความผูกพันกันมากและทำให้เกิดความรู้สึกของความเป็นพี่น้องกัน

14 เมษายน 2552

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 07.30 น. พิธีอำลา
- 08.30 น. ออกเดินทางทัศนศึกษา สถานที่ประวัติศาสตร์
 ณ เมืองโบราณ อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
- 09.30 น. ถึงเมืองโบราณ อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
- 10.30 น. ออกเดินทางเยี่ยมชมวังจางบังตีชมอ อ.เมือง จ.ปัตตานี
- 11.30 น. ถึงวังจางบังตีชมอ
- 12.30 น. ออกเดินทางเยี่ยมชมมัสยิดกรือเซะ
- 13.00 น. ถึงมัสยิดกรือเซะ
- 14.30 น. ออกเดินทางเยี่ยมชมมัสยิดอ่าวมานันยง
- 15.30 น. ถึงมัสยิดอ่าวมานันยง
- 16.00 น. ออกเดินทางเยี่ยมชมทะเลมาเนาะ ณ หมู่บ้านทะเลมาเนาะ อ.
 บาเจาะ จ.นราธิวาส
- 17.00 น. ถึงมัสยิดทะเลมาเนาะ
- 18.00 น. กลับที่พัก
- 19.30 น. ถึงที่พัก
- 20.00 น. รับประทานอาหารค่ำ
- 20.30 น. สรุปการดำเนินค่ายเพื่อการต่อยอดในอนาคต (work shop)
- 22.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

15 เมษายน 2552

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 07.30 น. เคลียร์พื้นที่และทำความสะอาด
- 08.00 น. พิธีอำลา

สรุปกิจกรรม “ทัศนศึกษาสถานที่ประวัติศาสตร์สู่ความ เข้าใจอัตลักษณ์ประชาชนชายแดนใต้”

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นายรอมซี ดอซอ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สามารถนำไปต่อยอดเพื่อพิทักษ์รักษาให้คงอยู่ต่อไปได้
2. เพื่อทราบบริบทของชนชาวมลายูจากสถานที่ประวัติศาสตร์

อุปกรณ์

โทรโข่ง 2 ตัว

ลักษณะกิจกรรม

เดินทางตามสถานที่ประวัติศาสตร์โดยรถสองแถวรับจ้าง เยี่ยมชมสถานที่และรับฟังเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ต่างๆ จากวิทยากรและชาวบ้านในพื้นที่

สรุปการเยี่ยมชมสถานที่

วันที่ 14 เมษายน เวลา 9.30 น. คณะนักศึกษาได้เดินทางออกจากโรงเรียนบ้านดาโต๊ะเพื่อไปทัศนศึกษา สถานที่แรกคือเมืองโบราณยะรัง ณ บ้านจาละซึ่งถูกค้นพบในสวนยางสภาพที่ยังคงเหลืออยู่ ณ ตอนนี้มีเพียงแค่ฐานพระราชวังของกษัตริย์ เมื่อสมัย 1,000 ปีก่อน ซึ่งกษัตริย์ในสมัยนั้นนับถือศาสนาฮินดู ก่อนสมัยกษัตริย์ที่มีนามว่า รามายียาว ตามจารึกนั้นบอกว่าที่นี่เป็นเมืองหนึ่งที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยนั้น มีอาณาเขตกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยแม่น้ำและภูเขามากมายตามแผนที่จำลอง ปัจจุบันได้ถูกบูรณะและเก็บรักษาไว้เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป ต่อจากนั้นคณะนักศึกษาได้เดินทางต่อไปยังมัสยิดกรือเซะ มัสยิดกรือเซะเป็นมัสยิดเก่าแก่ที่ยังคงสภาพเดิมอยู่ไม่ได้ถูกบูรณะใหม่ แต่ยังคงความสวยงามตามแบบฉบับศิลปะสมัยก่อน ต่อจากนั้นคณะนักศึกษาได้เดินทางต่อไปยังมัสยิดตะไละมาเนาะ เป็นมัสยิดเก่าแก่มีอายุประมาณ 430 ปี ผู้สร้างมัสยิดนี้มีชื่อว่า อัลสุสเซน เป็นผู้มีความรู้ในสมัยนั้น ได้สร้างมัสยิดด้วยไม้ทั้งหลังตามศิลปะของชาวผสมกับมลายูวิธีการสร้างไม่มีการใช้ตะปูในการต่อเติมตัวอาคารแม้แต่สักอันเดียว เป็นสิ่งที่น่าทึ่งมากอีกทั้งภายในมีการแกะสลักไม้ทำเป็นดอกไม้เกือบ 100 ชนิดไว้ตามฝาผนังพร้อมทั้งแกะสลักตัวอักษรไว้ตามกลีบดอกไม้มีอยู่หลายภาษา มีทั้งภาษาจีน อาหรับ มลายูเป็นต้น เป็นมัสยิดที่ทำด้วยไม้ทั้งหลังและมีหลังเดียว อีกทั้งยังมีความสวยงามมาก

สรุปกิจกรรมสรุปการดำเนินค่ายเพื่อการต่อยอดในอนาคต (work shop)

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นายอาเต็ฟ ไช้ะโก

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อระดมความคิดเห็นนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการต่อปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

อุปกรณ์

เครื่องเสียง 1 ชุด

กระดาษ A4

ปากกา

ลักษณะกิจกรรม

เป็นวงเสวนาโดยให้ตัวแทนนักศึกษาจากทุกส่วนภูมิภาคได้ออกมาแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนมุมมองใหม่ๆที่ได้จากการลงพื้นที่สัมผัสกับครอบครัวผู้สูญเสียด้วยตนเอง และแนวทางต่อยอดสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการในการหาทางออกกับปัญหาในพื้นที่

สรุปความคิดเห็น

ปัญหาที่รับรู้เมื่อเข้ามาสัมผัสผู้สูญเสียเองคือปัญหาการนำเสนอข่าวที่ไม่ตรงไปตรงมา ตามความเป็นจริงทำให้คนที่บริโภคข่าวจากสื่อกระแสหลักเข้าใจคนในพื้นที่ผิดไป ปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชนที่ต้องอยู่กับความหวาดระแวง หวาดกลัวและความรู้สึกไม่มั่นคงในความปลอดภัย ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการเองก็รับรู้ความรู้สึกนั้นได้ด้วยตนเองเช่นกัน จากภาพทหารจำนวนมากเดินตามท้องถนน ภาพเหล่านี้ไม่ใช่ภาพที่จะเห็นได้ในภาวะปกติ อีกปัญหาคือการที่ประชาชนเจ้าของทรัพยากรที่แท้จริงไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากร ทั้งๆที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทรัพยากรมหาศาล แม้ไม่มีข้อมูลจริงอยู่ในมือแต่สามารถมองเห็นได้จากภูเขา ทะเลและแม่น้ำซึ่งมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ และปัญหาที่จำเป็นต้องยอมรับว่ามีจริงนั้นคือ ปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ไม่อยู่ในระเบียบแล้วสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน เช่น เมาสู่ราชนะปฏิบัติงาน เป็นต้น

สำหรับแนวทางที่จะเป็นทางออกที่นักศึกษาจะทำได้ในทันทีคือการเป็นกระบอกเสียงแก่ประชาชนในการเล่าเรื่องจริงที่ได้พบเจอให้กับคนรอบตัวได้ทราบ นอกจากนี้สิ่งที่จะทำได้

คือการสร้างเครือข่ายไม่ว่าในพื้นที่ นอกพื้นที่ แม้แต่กับต่างประเทศเองเพื่อเป็นแรงผลักดันใน การเรียกร้องสิทธิต่างๆให้กับประชาชน

การสรุปผลโครงการและการประเมินผลการดำเนินงาน

กิจกรรม“กลุ่มศึกษาปัญหาชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน”

เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรมากขึ้นและยังทำให้เข้าใจสังคม รู้ถึงปัญหาของชาวบ้านและรู้สึกเห็นใจ อีกทั้งอยากช่วยเหลือหรือหาแนวทางในการแก้ปัญหา ในสิ่งที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน และอยากให้มีกิจกรรมแบบนี้อีกหลายๆหมู่บ้านที่มี ปัญหาหรือได้รับความเดือดร้อน เพื่อให้นักศึกษาในฐานะปัญญาชนได้ใช้ความรู้หรือ ความสามารถของตนในการช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาให้กับสังคม และควรเพิ่มระยะเวลาให้กับ กิจกรรมแบบนี้ให้มากกว่านี้

กิจกรรม“เข้าใจเด็กผ่านการละเล่นพื้นบ้าน”

อยากให้กะบั้งๆจัดกิจกรรมแบบนี้เป็นระยะเวลาที่ยาวกว่านี้ เพราะกิจกรรมนี้ทำให้น้องๆได้รู้จักเพื่อนรู้จักความสามัคคีและการเสียสละ ดังเช่นการอดข้าวของกะบั้งๆเมื่อข้าว ไม่พอและช่วยซักผ้าให้น้องๆตลอดทั้งค่าย

กิจกรรม“แบ่งปันความสุขสู่ชุมชน เยียวยาผู้สูญเสีย”

รู้สึกเสียใจและเห็นใจกับผู้สูญเสียมาก อยากให้มีผู้เข้ามาช่วยเหลือครอบครัวเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจมากเวลาได้พบปะพูดคุยก็รู้สึกว่าผู้สูญเสียมีความสุข ดีใจและรู้สึกมี กำลังใจมากขึ้น แต่เวลาที่ใช้ในการเยียวยามีน้อยควรจะมีให้นานกว่านี้ อีกทั้งน่าจะเชิญ ผู้ใหญ่หรือภาครัฐให้มาสนใจผู้สูญเสียหรือให้ความช่วยเหลือ เช่น ด้านทุนการศึกษาหรืออื่นๆ เพื่อเป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบ

กิจกรรม“ทัศนศึกษาสถานที่ประวัติศาสตร์ สู่ความเข้าใจอัตลักษณ์ประชาชน ชายแดนใต้”

เป็นกิจกรรมที่สนุกอีกทั้งได้รู้ประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์ และได้รู้ถึงความสามารถของชนรุ่นหลัง น่าจะมีกิจกรรมแบบนี้บ่อยๆและควรจัดทัศนศึกษา หลายๆที่เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ต่างๆ

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาจากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการที่มีจำนวนมาก
2. ความปลอดภัยในการเดินทางลงพื้นที่
3. การดำเนินโครงการตามกำหนดการ
4. สถานที่พักคับแคบ
5. ความไม่เข้าใจและไม่เคารพของเจ้าหน้าที่บางคนต่อการทำกิจกรรมในพื้นที่ ทำให้การเดินทางล่าช้ากว่ากำหนด จากด่านสกัดต่างๆในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. โครงการลักษณะเปิดมีผู้ร่วมเข้าและออกในโครงการตลอดเวลา ควรจะมีการจัดการเรื่องลงทะเบียนให้เป็นระเบียบ
2. น่าจะมีพื้นที่กิจกรรมให้นักศึกษาและนักกิจกรรมอื่นๆได้ทำกิจกรรมในพื้นที่อย่างอิสระและมั่นคงปลอดภัย ไม่ได้รับการคุกคามจากรัฐหรือฝ่ายตรงข้ามรัฐ
3. การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ควรจัดเวลาให้นานกว่านี้เพื่อรองรับเวลาที่อาจคลาดเคลื่อน
4. ในการเตรียมสถานที่พักควรเตรียมสถานที่รองรับเพื่อมีผู้เข้าร่วมมากเกินไปกำหนด
5. การสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่ง

ภาคผนวก

สำเนา
ร่างโครงการ

สำเนา
รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ

สำเนา
ตัวอย่างคู่มือโครงการ

ประมวลภาพการจัดกิจกรรม